

Kritisk: Om lag en tredjedel av skogens arter er avhengige av død ved, skriver kronikkforfatterne. Foto: Erik Vestgård

Skogbildet og de lange linjene

Hvorvidt vi har mye eller lite gammel skog og død ved i dag, kommer an på hva du sammenligner med, skriver skogforskerne Anne Sverdrup-Thygeson og Erik Framstad.

ANNE SVERDRUP-THYGESON | KRONIKK

Professor NMBU

ERIK FRAMSTAD

Forskningsjef NINA

PUBLISERT: 23.06.17 00:01

[Tweet](#) [Anbefal](#) [Del](#)

Nasjonens journalist Hans Bårdsgård etterlyser «det overordnede bildet» for tilstanden i norsk skog, og mener media gir et skjevt inntrykk. Som skogforskere mener vi at Bårdsgård overser viktige økologiske sammenhenger, men vi er enige i at det er nødvendig å se på det store bildet og det lange tidsperspektivet. Hvorvidt vi har mye eller lite gammel skog og død ved i dag, kommer nemlig an på hva du sammenligner med.

Ifølge rapporter fra Nibio-forskerne som Bårdsgård siterer, er mengden død ved i norsk skog i dag bare 15–20 prosent av nivået i en urskog – til tross for at mengden er doblet på 15 år. Forklaringen finnes i historien. Vi må tilbake til 14-1500-tallet for å finne tilnærmet urskog i større deler av Norge, sier Nibios rapport. De neste hundreårene ble skogen stadig hardere utnyttet, og de største trærne systematisk hogd. Rundt 1900 var tømmervolumet på et historisk lavmål, etter lengre tids rovhogst. Tilbake sto glissen skog med små trær og lavt tømmervolum, og lite død ved.

Forstfolk var bekymret for tømmerressursene, og vi fikk en omlegging av skogbruket. Tømmervolumet økte igjen – ved storstilt granplanting og overgang til moderne, mekanisert bestandsskogbruk.

Store deler av skogen har i dag vært gjennom en flatehogst. Likevel gjenstår noe gammelskog med naturskogkvaliteter – rester av plukkhogd skog fra tidlig 1900-tall, som har fått stå uten hogstingrep eller skogskjøtsel siden da, og lagt på seg både i alder og død ved.

Men dette arealet reduseres stadig. Omtrent en tredjedel av skogen som ble målt å være gammel naturskog for 20 år siden, er nå gått ut, ifølge Skogmeldingen. Noe skyldes naturlige årsaker, som stormfelling, men om lag halvparten av bortfallet skyldes hogst.

Hvordan kan Landsskogtakseringen vise at det blir mer gammel skog, når vi samtidig hogger i naturskogen? Det er fordi skogene som ennå ikke er flatehogd, får stadig mer naturskogsnaer skogstruktur og alder.

Derfor har andelen skog over 160 år økt bittelitt, fra 1,3 prosent av produktiv skog i 1996 til 2,4 prosent i 2010. Men er 2,4 prosent tilstrekkelig, dersom skogbruket ønsker å sikre det biologiske mangfoldet i skogen? For å svare på det må vi sammenligne med skogen der artene har oppstått og utviklet seg, altså i en skog uten moderne menneskelig påvirkning.

Finske studier anslår at opp mot 60–80 prosent av skogen i et opprinnelig granskogslandskap kunne være eldre enn 160 år. Svenske data viser at selv så sent som i 1915 hadde 44 prosent av den statseide boreale skogen, nedenfor fjellskogsgrensen, en bestandsalder over 150 år. Selvsagt var det stor variasjon, og skogalder kan måles ulikt.

Likevel – i forhold til slike tall blir dagens 2,4 prosent med skog over 160 år, svært lite. En prosents økning på 14 år er fint, men monner ikke stort for artene. Nettopp derfor viser også rødlisten at 84 prosent av de trua skogartene er knyttet til gammel skog. Og igjen, det store bildet: Selv om det er veldig bra at skogbruket tar miljøhensyn, og fint at noen få arter har forbedret rødlistestatus, er det fremdeles 1122 utrydningstruede skoglevende arter.

Hogst og gammel skog

«Det er jo ikke slik at økt hogst i seg selv gir mer død ved eller mer 160 år gammel skog.»

Spørsmålet om det er mye eller lite død ved er også meningsløst uten et økologisk referansepunkt. Artene forholder seg ikke til om det er mer død ved i Norge enn i Sverige. Derimot responderer de på at livsmiljøet deres har blitt kraftig endret.

Studier som er gjort i tilnærmet urørt skog i Sverige, Finland og Russland, indikerer at mengden død ved i norske skoger er redusert med mer enn 75–85 prosent på grunn av intensiv skogsdrift.

Halvparten av landskogflatene har slett ingen død ved, og naturskogen har 64 prosent mer død ved per arealenhet enn kulturskog. Selv om mengden død ved per arealenhet øker i kulturskog, er det flere typer død ved, med spesialiserte arter, som knapt finnes der – ifølge Nibio. Raske omløpstider vil også begrense hvilke arter som kan utnytte den døde veden som dannes i kulturskogen.

Dette er kritisk når vi vet at om lag en tredjedel av skogens arter er avhengige av død ved, og at disse artene bidrar med vesentlige tjenester som nedbrytning, pollinering, og kontroll av skadedyr.

Det er viktig å holde fast på det store bildet, som viser at tross tidligere rovhogst, har mekanisering og økte krav til lønnsomhet gjort at noen utilgjengelige skogarealer har blitt lite berørt av skogbruk de siste hundre årene. Her blir skogen gammel, og her er det mest død ved per arealenhet.

Denne utviklingen skjer på tross av dagens skogbruk, ikke på grunn av det.

Det er jo ikke slik at økt hogst i seg selv gir mer død ved eller mer 160 år gammel skog. Nettopp dette påpeker også Rolstad og Storaunet i sin rapport, der de beskriver konsekvensene av økt hogst i den resterende plukkhogde naturskogen: «Dersom halvparten av en slik økt avvirking tas ut av naturskog vil det meste av dette være borte i løpet av 30–40 år. Det kan få betydelige negative konsekvenser for et stort antall sjeldne vedlevende sopper.»

Ja, vi trenger skogen i det grønne skiftet. Samtidig trenger vi en realistisk og sannferdig tilnærming til hva skogen kan gi oss av ressurser, og hvilke hensyn vi må ta for at hostingen skal være holdbar i det lange løp.

**Alltid oppdatert med
Nasjonens nyhetsbrev** ✉

Navn:

E-post:

MELD DEG PÅ

Følg [Nasjonen på Facebook](#) og bli oppdatert på [nyheter](#) og [debatt](#) om distriktene.

[Tweet](#) [Anbefal](#) [Del](#)

Anbefalt for deg

#kronikk

Hva vil Framtiden i våre hender?

KRONIKK

Norske bønder tar klima på alvor

KRONIKK

Arkiverkets omstillingsprosess

KRONIKK

Kultur for bærekraftig utvikling

KRONIKK

Nye mål for søpla krever ny politikk

KRONIKK

Grønn eksplosjon

KRONIKK

Er importlandbruk framtiden?

KRONIKK

Viktig steg for skogbruket

KRONIKK

Behov for ny økonomisk tenkning

KRONIKK

Friske kyr er bra for klimaet

KRONIKK

Temaord til denne artikkelen

Hans Bårdsgård skog skogindustri skognæringen

NATIONEN

940 08 650

TIPS OSS

INSTAGRAM

FACEBOOK

TWITTER

KONTAKT OSS

Sjefredaktør
Irene Halvorsen

Konstituert nyhetsredaktør
Alexander Gjermundshaug

Politisk redaktør
Kato Nykvist

VÅRE PRODUKTER

E-avis
Utgave for lesebrett
Digitalt arkiv

KUNDESIDER

Kundeservice
Min side
Cookies

ÅPNINGSTIDER

Sentralbord
Man-fre 08.00-16.00
Telefon: 21 31 00 00

Kundeservice
Man-fre 08.00-16.00
Telefon: 23 33 91 52

ANNONSER

Annonseavdelingen
Man-fre 08.00-16.00
Telefon: 21 31 44 44
E-post:
annonse@nationen.no

AS Nasjonen

Schweigaardsgate 34 E
0191 Oslo Norge
Organisasjonsnummer:
914 531 543